

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Amor omnia vincit

Per Olov Enquist

Boken om Blanche og Marie

212 s. Oslo: Gyldendal, 2004. Pris NOK 299
ISBN 82-05-33372-6

«Hvem kan forklare kjærligheten? Men hvem var vi, om vi ikke forsøkte?» Setningen går nærmest som et mantra gjennom Per Olov Enquists nye roman. Boken handler om to på hver sin måte svært berømte kvinner, Blanche Wittman og Marie

Curie. Den ene pasient ved Salpêtrière-sykehuset og den mest berømte av hysteriprofessor Jean Martin Charcots forsøkspersoner i hans offentlige eksperimenter. Den andre dobbelt nobelprisvinner i fysikk og kjemi. Det er ikke disse kvinnes «profesjonelle» liv som beskrives i denne boken, selv om vi får vite mange interessante detaljer fra de to sfærene de beveget seg innenfor. Som for eksempel at radium ble markedsført nærmest som universalmiddel i legemiddelreklamer rundt århundreskiftet, til tross for at stoffets skadelige virkninger nærmest fra begynnelsen av viste seg hos forskerne.

Selve hovedpersonen er imidlertid kjærligheten. Kjærligheten mellom Blanche og Charcot, der tradisjonelle maktforhold snus på hodet og makt og avmakt skifter posisjon. Og mellom Marie og Paul – en gift mann, som Marie traff tre år etter at hun ble enke. Det ble offentlig skandale og førte til at Maries siste nobelpris ikke engang ble kunngjort i franske aviser. Marie ble en ødelagt kvinne. Amputert, beskåret, er metaforene Enquist bruker på å forklare det å miste kjærligheten, eller å miste verdigheten. Amputert i en mer konkret forstand er også Blanche, som fordi hun var Maries assistent i laboratoriet, ble skadet av «det nye århundrets blå lys». Dermed sitter hun igjen bare med «en skrivéhånd, et hode og en torso».

Stilen er svært forskjellig fra Enquists to foregående bøker, *Livlegen* og *Lewis reise*, som også blandet fiksjon og fakta. Der disse var nærmest episke, er det her essayistiske gjentakelser som dominerer skrivemåten.

Boken struktureres av Blanchés tre dagbøker, men fortellingen brytes hele tiden opp av referanser til andre steder i dagbøkene, av Maries brev eller kommentarer. Og i tillegg finnes det også referanser til fortellerens eget liv («Hva var det med Marie som minnet om min mor?»), og til Enquists øvrige forfatterskap (hovedsakelig til *Nedstörtad ängel*, hvor setningen om kjærligheten som jeg siterte innledningsvis, forekom første gang). Det blir nærmest en symfoni av stemmer. Og kanskje er det nettopp det som gjør denne boken så vellykket. For i utgangspunktet er jeg skeptisk til en graving i kjente personers psykiske liv, men gjennom denne fortellermåten skaper Enquist her stor litteratur – som på grunn av bokens tema er som skredersydd for leger.

Anne Kveim Lie

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

God, ny bok om selvmordsproblemer

Solveig Bøhle

Å ville døden sterkere enn livet

Om depresjon, selvmord og etterlattes situasjon. 181 s. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2004. Pris NOK 199
ISBN 82-05-33726-8

Solveig Bøhle er godt kjent blant alle som har med selvmordstruede pasienter å gjøre eller som selv er rammet av problemene som pasient eller pårørende. Det skyldes delvis hennes innsats som journalist i NRK, der hun har laget radio- og fjernsynsprogrammer om selvmord, og ikke minst hennes bok *Noen blir tilbake*, der hun spesielt tar for seg de etterlattes situasjon.

I denne nye boken lar hun oss møte pårørende i deres strev med problemene etterpå, i å finne årsaker til at det gikk så ille, og hva som kanskje ble gjort eller ikke ble gjort for å hjelpe den person som i stedet forlot livet.

Bøhle gir mange gripende beretninger om depresjon, fortvilelse, håpløshet og mangel på hjelp. Hun kommer også inn på de store vansker som ligger i dagens behandlingssituasjon, med vansker for å få innleggelse, altfor kort innleggelsestid, svingdørspolitikk og mangel på langsiktig behandlingstiltak. Men også de mange

tabuforestillinger som fremdeles omgir selvmord, og den skyldfølelse og jakt på forklaringer som kan prege den etterlatte for livstid. Hva kan gjøres? Opplysningsarbeid av det slag som gjøres i denne boken, er helt sentralt i dette arbeid. Gode og gripende historier gir leseren anledning også til egne refleksjoner. Både psykoterapi, sosiologiske og biologiske årsaks-mekanismer vektlegges, de to første grupper klarest.

Dette er en bok som kan anbefales så vel til behandlere som til den som selv sliter med selvmordstanker, og ikke minst de mange etterlatte som berøres.

Nils Retterstøl

Oslo

Alt om empati

Ulla Holm

Empati

Å forstå menneskers følelser. 197 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2005. Pris NOK 269
ISBN 82-05-33280-0

Det er litt av en begivenhet når Ulla Holm nå kommer med en ny bok om empati. Da hun i 1985 kom med sin doktoravhandling om empati i lege-pasient-forholdet, viste hun ikke bare hvor viktig evnen til empati er for den

profesjonelle holdning hos hjelperen, men hun kunne også vise at begrepet empati lot seg operasjonalisere og at fenomenet lot seg studere med empiriske metoder.

Med denne utgivelsen oppsummerer hun på en kunnskapsrik og reflektert måte alt hun har lært og lest om empati gjennom årene etter doktoravhandlingen. Det er blitt en leseverdige og viktig gjennomgang av helt sentrale spørsmål for alle leger og særlig oss som også har ansvaret for utdanning av studenter og yngre kolleger.

Hva skjer når vi viser empati med et annet menneske? Hvilke krav ligger i det å vise en profesjonell holdning? Hvordan er relasjonen mellom empati og utbrenthet? Kan empati måles? Ulla Holm drøfter også